Matti Nyberg / Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 3.4.2018

Asiantuntijalausunto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto piti asiassa antamassaan lausunnossa tärkeimpinä huomioon otettavina seikkoina:

- maakuntien suuresta lukumäärästä johtuen niihin on aluehallintovirastoista siirtymässä 1-3 läänineläinlääkäriä kuhunkin. Voidaan joutua tilanteeseen missä tiettyjen tehtävien hoidosta ei maakunnan hallinnossa ole käytännön kokemusta lainkaan. Läänineläinlääkäreiden siirtyminen valtion palvelukseen Eviraan tulisi olla vapaaehtoista, ja resurssien siirrot on hoidettava siten, että niistä ei aiheudu vaaraa maakunnan tehtävistä suoriutumiseen. Hallituksen esitys ei estä edellä mainittua.

- Mikäli on tehtäviä joita tähän asti on hoidettua useamman maakunnan alueella, ja nämä tehtävät maakunnan päätöksellä halutaan ottaa maakunnan yksinään hoidettavaksi, tulisi maakunnilla olla oikeus sopia yhteistyöstä vähintään siirtymäkauden ajaksi. Aloittavilla viranhaltijoilla ei välttämättä ole asiaan perehtyneisyyttä. Lain perusteluissa pitäisi olla maininta, että viranomaiselle tulee varata riittävät mahdollisuudet perehtyä uusiin tehtäviin.

- on riski poliittisesta ohjauksesta maakunnissa lakisääteisissä asioissa, eikä pelkästään strategisessa ohjauksessa. Lain perusteluissa voisi korostaa lakisääteisen valvonnan merkitystä.

- LSSAVI näkee tärkeäksi, että maakunnan rahoituksessa turvataan riittävä määrärahoitus eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan. Ympäristöterveydenhuollon kokonaisuus pitää säilyttää ja toimialan painoarvo varmistaa maakunnassa omana yksikkönään.

- osa läänineläinlääkäreistä on sitä mieltä, että läänineläinlääkärit voisivat uudistuksessa siirtyä Luovaan. Läänineläinlääkärit saavuttaisivat synergiaetuja ja yhteistyö heidän kesken olisi joustavaa, jos he olisivat yhteisessä valtion virastossa (LUOVA:ssa). Moni nyt konkretisoitunut ongelma (täydentävät ehdot, maakuntien joustava ohjaus, eläintautipäivystys helposti leviävien ja vaarallisten eläintautien varalta, läänineläinlääkäreiden osaamisen hyödyntäminen ja toinen toisensa sijaistaminen ym. ratkeaisi tätä kautta. Byrokratia ylimaakunnallisten sopimusten kautta voi lisääntyä, jos kaikki läänineläinlääkärit siirtyvät omiin poteroihinsa (maakuntiinsa). Toisaalta jos maakunnallista yhteistyötä ei synny, syntyy tietyissä tehtävissä osaamisvajetta ja resurssivajetta .

- joka tapauksessa siirtymävaihe tulee olla ongelmallinen läänineläinlääkäreiden nykyisten tehtävien hoitamisen kannalta, ennen kuin kunnalliset valvontaeläinlääkärit saadaan koulutettua uusiin

tehtäviin.

- olemme huolissamme siitä, voidaanko jatkossakin virkatehtäviä antaa tehtäväksi myös eläinlääkäripalveluja tuottaville praktikkoeläinlääkäreille. Toimiva eläinsuojeluvalvonta ja eläintautien hallinta edellyttävät ympärivuorokautisia resursseja, johon pelkästään valvontaeläinlääkäreihin perustuva viranhaltijajärjestelmä ei Suomen kokoisessa maassa ole riittävä.

- Eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskeviin lakeihin esitimme kirjattavaksi kyseisten säädösten osalta delegointisäädöksen, minkä perusteella maakunta voi hallintosäännössään delegoida maakunnan viranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa asianomaisen hallinnonalan viranhaltijalle lupa-, ilmoitus-, valvonta- tai toimitusmenettelyä koskevissa asioissa sekä hallinnollisissa pakkokeinoissa. Maakunnan hallintosäännössä tulee huomioita velvoittavat EU:n säädökset vaadittavasta koulutuksesta ja asiantuntemuksesta.

- lakiesityksissä, esimerkiksi laissa eläintautilain muuttamisesta ja laissa eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta, on viranomaiseksi mainittu Evira ja maakunta. Esitimme huolemme, että virantäytöissä tehtävät voidaan avata myös henkilöille, joilla ei ole eläinlääkinnällistä asiantuntemusta. Viittasimme lausunnossamme Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2017/625, (voimaan 14.12.2019), jossa on mainittu valvovan viranomaisen koulutukseen liittyviä vaatimuksia sivutuotteiden valvontaan liittyen. Eläintautien valvonnan osalta asiasta säädetään vuonna 2021 sovellettavaksi tulevassa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/429 (eläinterveyssäännöstö). Olisi tarkoituksenmukaista muuttaa esitystä siten, että aiemman kunnaneläinlääkärin tilalle tulee käsite maakunnan virkaeläinlääkäri. Suomessa vain eläinlääkärin koulutus antaa pätevyyden ko. tehtäviin.

- säädösmuutoksissa on varmistettava että eläintautien, eläinperäisten elintarvikkeiden ja sivutuotteiden valvontaa hoitavilla viranhaltijoilla on riittävä koulutus ja perehtyneisyys. Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin säädösten valvonta tulee yhdistää edellä mainittuihin, koska sen tarkoitus on olla eläintautien ja zoonoosien valvonnan työkalu. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/429 (eläinterveyssäännöstö)

- Eläinlääkäripalvelulain 22 §:n mukaan maakunta voi osallistua eläinlääkäripalvelusta kotieläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin. LSSAVI katsoi, että subventiomahdollisuus (mahdollisuus tukea eläinten omistajia koskien matkasta riippuvaa osuutta eläinlääkärin laskusta (matkan pituudesta riippuvia käyntimaksuja ja kilometrikorvauksia) on säilytettävä tulevissa, maantieteellisesti hyvinkin laajoissa maakunnissa. Tämä toteutuu hallituksen esityksessä, mikä on hyvä asia.

Muita näkökantoja ja mielipiteitä

- Ympäristöterveydenhuollon järjestämiseen on suunnitteilla varsin erilaisia ratkaisuja: 1) itsenäisenä kokonaisuutena liikelaitoksessa 2) sosiaali- ja terveyspalvelujen tai jonkun muun yhteydessä liikelaitoksessa 3) maakunnan järjestäjän puolella Maaseutupalvelujen yhteydessä 4) omana yksikkönään maakunnan järjestäjän puolella. Liikelaitoksen puolelle näyttäisi menevän ainakin tässä vaiheessa: Uusimaa, Pohjois-Karjala, Etelä-Savo, Satakunta, Etelä-Pohjanmaa, Pirkanmaa, Kainuu

- alkoholivalvonnan lupa- ja valvontatehtävät on esitetty siirrettäväksi aluehallintovirastoilta maakuntien tehtäväksi ympäristöterveydenhuollon yhteyteen. Liitteenä muistio, jossa perustellaan sitä että alkoholivalvonnan tehtävät tulisi mieluummin koota yhteen, uuteen Valtion lupa- ja valvontavirastoon.

Matti Nyberg
Läänineläinlääkäri, yksikön päällikkö / Länsveterinär, enhetens chef
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto / Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland
PL 200 (Wolffintie 35) / PB 200 (Wolfskavägen 35)
65101 Vaasa / 65101 Vasa
tel. 0295 018 572
matti.nyberg@avi.fi